Pohotovost vzdušných výsadků k vysazení

Podplukovník Ivan Kutín

Příprava vzdušných výsadků k vysazení zahrnuje celou řadu úkonů a činnosti a může v závislosti na síle vzdušného výsadku, úkolu a jeho situaci trvat několik hodin až několik dní.

Vševojskový velitel, který rozhoduje o použití vzdušného výsadku, zpravidla plánuje vysazení v době, kdy pozemní vojska dosáhnou určité vzdálenosti od prostoru vysazení, která je úměrná možnostem vzdušného výsadku. Určovat přesnou hodinu vysazení předem bude nereálné, protože vývoj situace na bojišti ovlivňuje činnost nepřítele. Jeho zámysl a činnost se nám nepodaří vždy předem předvídat. Proto vševojskový velitel, který stanoví úkol veliteli vzdušného výsadku, neudává zpravidla předem čas, kdy má k vysazení dojít (čas „Č"), ale stanoví, dokdy má být ukončeno plánování a veškeré přípravy k vysazení a určí pohotovost vzdušného výsadku.

Podle čl. 61 předpisu Vys-1-1 se pohotovost vzdušnému výsadku k vysazení stanoví, jakmile jsou dokončeny přípravy vojsk k plnění bojových úkolů v týlu nepřítele a po jejich soustředění ve vyčkávacích prostorech.

V praxi se vzdušnému výsadku stanovila doba, dokdy má dosáhnout pohotovost ve vyčkávacím prostoru. U vrtulníkových výsadků bývá vyčkávací prostor zpravidla totožný s prostorem rozmístění motostřelecké jednotky, určené jako taktický vrtulníkový výsadek, pokud jeho vzdálenost od prostoru vysazení nepřesahuje možnosti taktického doletu vrtulníků (u vrtulníků Mi-4 zpravidla do 50 km od linie fronty); naproti tomu u operačního vzdušného výsadku jsou vyčkávací prostory určovány zpravidla po útvarech ve vzdálenosti 3—7 km od odletových letišť.

Při stanovení doby této pohotovosti musí vševojskový velitel vycházet z předpokládané doby vysazení za optimálních podmínek tempa postupu pozemních vojsk a z času, který potřebuje velitel vzdušného výsadku a velitel útvaru (svazku) dopravního výsadkového letectva (vrtulníků) k naložení materiálu, nasednutí osob a přeletu. U padákového výsadku navíc strojení do padáků a přesun z vyčkávacích prostorů na odletová letiště. Zpravidla doba na naložení materiálu, nasednutí osob a přelet taktického vrtulníkového výsadku činí podle délky přeletu 60 až 90 minut, u operačního padákového výsadku 3 až 4 hodiny.

Pokud k vysazení dojde přesně podle některé z plánovaných variant, postačí vševojskovému veliteli, aby rozkaz k vysazení a určení času „Č" obdržel velitel vzdušného výsadku minimálně ve výše uvedeném čase před vysazením s 15 až 30minutovou zálohou.

Dopravní výsadkové letectvo nebo vrtulníky jsou v této době na předsunutých letištích (plochách) mimo výchozí prostor pro vysazení.

Toto opatření je plně opodstatněné především vzhledem k ochraně proti zbraním hromadného ničení nepřítele. Při přísném dodržování zásad maskování, strážního zajištění a přesunů výsadku v noci je nepříteli ztíženo včasné zjištění vzdušného výsadku a jeho zničení ve výchozím prostoru pro vysazení. Jako odletová letiště vzdušného výsadku postačí travnatá letiště, která před příletem dopravního výsadkového letectva jsou zpravidla využívána jen slabšími leteckými jednotkami, na které je pro nepřítele nerentabilní použít jaderné údery. I při jejich uskutečnění v době, kdy je vzdušný výsadek ve vyčkávacích prostorech poblíže odletového letiště, je jeho vzdálenost od letiště dostatečně velká, aby nedošlo k jeho vyřazení a mohl startovat z některého záložního letiště.

Po stanovení času „Č" přilétají podle předem připravených propočtů dopravní výsadkové letouny nebo vrtulníky na určená odletová letiště (plochy) a zahájí nakládání materiálu, nasednutí osob a odlet

Podplukovník Ivan Kutín

vzdušného výsadku. Doba pobytu vrtulníků taktického vrtulníkového výsadku na odletových plochách zpravidla nepřesahuje 30—45 minut, doba pobytu dopravních výsadkových letounů na odletových letištích padákového výsadku 2—2½ hodiny. Po tuto dobu lze zvýšeným úsilím prostředků PVO zabránit nepřátelskému vzdušnému průzkumu zjistit přípravy vzdušného výsadku k odletu. Rovněž agenturní průzkum má v tomto případě značně omezené možnosti.

V případě, že tempo postupu vlastních pozemních jednotek je nižší než bylo plánováno, nebo vzhledem k činnosti nepřítele vysazení nemůže proběhnout v předpokládané době, může vzdušný výsadek setrvat ve vyčkávacích prostorech až do doby, kdy se vytvoří podmínky pro vysazení, aniž by toto vyčkávání snížilo jeho bojeschopnost nebo vyžadovalo jakýchkoli opatření nadřízeného velitele.

Tento způsob určování pohotovosti vzdušnému výsadku nachází opodstatnění i při plánované operaci bez použití jaderných zbraní. Vzhledem k tomu, že při plánování operace bez použití jaderných zbraní je nutné plánovat i varianty činnosti při přechodu na jaderné zbraně, ovlivní tcto i plánování použití vzdušných výsadků. Rozdílná tempa postupu pozemních jednotek budou zpravidla mít za následek prodloužení doby pobytu vzdušných výsadků ve vyčkávacích prostorech.

Nevýhodou tohoto způsobu určování pohotovosti především u padákových výsadků je, že mezi časem vydání rozkazu k vysazení dopravnímu výsadkovému letectvu a vzdušnému výsadku a časem vysazení je několikahodinový rozdíl, což vyžaduje od vševojskového velitele, který rozhoduje o použití vzdušného výsadku, aby v této době nejen přesně znal situaci nepřítele v prostoru vysazení, ale i správně předvídal možný vývoj situace do doby vysazení.

Při některých cvičeních byla taková praxe, že v době, kdy se na frontě začaly vytvářet podmínky k vysazení, nařídil vševojskový velitel veliteli dopravního výsadkového letectva nebo vrtulníkového útvaru přeletět na odletová letiště (plochy) a veliteli vzdušného výsadku naložit materiál (nasednout). Rozkaz k vysazení (čas „Č") vydal později, jakmile se pro vysazení vytvořily vhodné podmínky. Např. při VSC VAAZ jsme plánovali vysazení taktického vrtulníkového výsadku v době, kdy pozemní jednotky provedou násilný přechod vodního toku a bude zasazen PO s úkolem ovládnout v součinnosti s taktickým vzdušným výsadkem přepravitště na dalším vodním toku a zabezpečit pozemním jednotkám jeho přechod z chodu.

Podle plánovaného tempa postupu pozemních jednotek předpokládal velitel cvičící tankové divize, že násilný přechod vodního toku bude ukončen mezi 11.00 až 12.00 hod. a při vydávání úkolu veliteli taktického vzdušného výsadku stanovil pohotovost v 09.30 hod. Byla vytvořena situace, kdy nepřítel kladl na přístupech k řece a na řece samé houževnatý odpor. Narušením vodní přehrady na horním toku řeky zvedl hladinu řečiště o 2 m, čímž podstatně ztížil přechod řeky. Teprve ve 14.00—14.30 hod. se podařilo na jednom úseku překročit řeku, na ostatních úsecích se podařilo čelním jednotkám místy ovládnout protilehlý břeh. V této době vydal velitel divize rozkaz veliteli vrtulníkového pluku (který se v nočních hodinách přesunul na předsunuté letiště 60 km od výchozího prostoru pro vysazení) k přeletu na plánované odletové plochy a veliteli taktického vzdušného výsadku k naložení materiálu a nasednutí osob. V 15.05 přistály vrtulníky na určené odletové plochy a do 15.20 ukončili naložení materiálu a nasednutí osob. V 15.30 byl odpor nepřítele na řece v podstatě zlomen a proto velitel divize nařídil vysazení do plánovaného prostoru v 16.00 hod.

☆

Článek 403 Vševojsk-1-1 uvádí: „Pohotovost k vysazení stanoví nadřízený velitel. Do této doby musí být bojová technika a výzbroj výsadku naloženy do letounů a vojska musí být na letištích v pohotovosti k nasednutí."

I když tato formulace je odlišná od znění článku 61 předpisu Vys-1-1, přesto není s ním v rozporu. Jde o to, uvědomit si, v čem tkví zásadní rozdíl proti dřívější praxi určování pohotovosti vzdušným výsadkům a popřípadě ujednotit, jak ji určovat v budoucnosti.

Domnívám se, že u operačních i u větších taktických vzdušných výsadků je nereálné určovat pohotovost k vysazení tak, jak je uvedena v čl. 403 ihned při vydávání úkolu veliteli vzdušného výsadku, tj. několik hodin a u větších výsadků dokonce několik dní před vysazením. V případě zpomalení plánovaného tempa postupu vlastních pozemních jednotek nebo vytvořením situace, která dočasně znemožňuje nebo ztěžuje vysazení, by po delší dobu

dopravní výsadkové letectvo (vrtulník) a jednotky vzdušného výsadku setrvávaly na odletových letištích a plochách. Nutno počítat s tím, že úměrně s prodlužováním doby pobytu dopravního výsadkového letectva (vrtulníků) a vzdušného výsadku na odletových letištích a plochách narůstá i možnost nepřítele zjistit jejich přítomnost a zničit je jadernými údery. Delší pobyt dopravního výsadkového letectva a vrtulníků může nepřítel i přes zvýšené úsilí prostředků PVO zjistit novodobými prostředky průzkumu.

U větších výsadků, jejichž příprava vyžaduje delší dobu, bude účelné při vydávání úkolu stanovit, dokdy má velitel vzdušného výsadku zakončit plánování, veškeré přípravy k vysazení, zaujmout vyčkávací prostory a dosáhnout pohotovost ve vyčkávacích prostorech (pohotovost č. 2). V této době by dopravní výsadkové letectvo nebo vrtulníky byly rozmístěny na letištích a plochách mimo výchozí prostor pro vysazení.

V době, kdy nazrávají podmínky k vysazení, bude účelné nařídit veliteli dopravního výsadkového letectva (vrtulníkového útvaru) přeletět na odletová letiště (plochy) a veliteli vzdušného výsadku naložit bojovou techniku a výzbroj a u padákového výsadku ustrojení do padáků — dosáhnout pohotovost na odletových letištích a plochách (pohotovost č. 1).

Možný obsah pohotovosti:

Pohotovost ve vyčkávacích prostorech (pohotovost č. 2):

Vzdušný výsadek zakončil plánování; byly vydány rozkazy a sladěny otázky součinnosti s pozemními jednotkami, s letectvem a uvnitř výsadku do velitelů čet včetně; vzdušný výsadek je doplněn materiálem podle stanovených norem, bojová technika a výzbroj je upravena pro nakládání o letounů (vrtunlíků); jsou zpracovány plány naložení a nasednutí a připraveny seznamy osob a bojové techniky pro jednotlivé letouny a vrtulníky; je upřesněno, kam přistanou jednotlivé letouny (vrtunlíky), jsou prozkoumány přístupové cesty k letištím, upřesněn způsob přesunu a rozmístění jednotek na letištích (plochách).

V této pohotovosti může výsadek setrvat několik hodin.

Pohotovost na odletových letištích a plochách (pohotovost č. 1).

Poddůstojníci a vojíni byli před příchodem na odletová letiště (plochy) seznámeni s bojovým úkolem, způsobem vysazení a potřebnými signály; bojová technika a výzbroj výsadku je naložena do letounů (vrtulníků); padákový vzdušný výsadek je ustrojen do padáků a jsou zakončeny všechny kontroly; výsadek je připraven na signál nasednout do letounů (vrtulníků).

Setrvání v této pohotovosti je nutné omezit na nejkratší dobu vzhledem k nebezpečí zničení vzdušného výsadku jadernými údery nepřítele a u padákových výsadků i vzhledem k postupnému vyčerpávání.

U menších taktických vzdušných výsadků (v síle čety, roty), u nichž doba na přípravu je poměrně kratší, nebo u některých vzdušných výsadků zvláštního určení, jejichž vysazení není plně ovlivněno vývojem pozemní situace, je možné stanovit přímo pohotovost na odletových letištích a plochách (pohotovost č. 1), obzvláště v těch případech, bude-li vysazení organizováno v noci.